

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح بند (ز) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه

جمهوری اسلامی ایران»

مقدمه

بند «ز» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه مقرر داشته دانشگاهها و مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مکلفند حداقل ده درصد سهمیه اعضای هیئت علمی مورد نیاز خود را از بین جامعه ایثارگران که شامل رزمندگان با بیش از ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان بالای ۲۵ درصد، آزادگان بالای سه سال اسارت، فرزندان جانبازان بالای ۵۰ درصد، فرزندان شهدا و فرزندان آزادگان با بیش از سه سال اسارت می‌باشند، تأمین و استخدام نمایند. این طرح که اصلاحی بر بند مزبور است در نظر دارد همسران شهدا و همسران جانبازان قطع نخاعی را نیز در شمول این قانون قرار دهد.

سابقه قانونی

در نظر نگرفتن سهمیه استخدام همسران شهدا و نیز بخشی از همسران جانبازان ریشه در بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه دارد. در این بند دستگاه‌های اجرایی موظف شدند حداقل ۲۵ درصد نیاز استخدامی خود را از میان فرزندان شهدا و فرزندان جانبازان ۵۰ درصد و بالاتر و فرزندان آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند، تأمین و استخدام نمایند. ۵ درصد سهمیه استخدامی نیز به سایر جانبازان، آزادگان، رزمندگان و همسر و فرزندان آنان اختصاص یافت، البته این بند در جلسه ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ با اصلاحات و تفسیر جدید مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار گرفت که وفق آن همسران شهدا و جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر در شمول سهمیه استخدامی حداقل ۲۵ درصد دستگاهها برای ایثارگران قرار گرفتند، البته این اصلاح فقط در بند «و» اعمال گردید و بند «ز» ماده (۴۴) برنامه پنجم توسعه که درخصوص استخدام ایثارگران در هیئت علمی است، اصلاح نشد.

مزایا و توجیحات مثبت طرح

۱. اضافه کردن عبارت «همسران شهدا و جانبازان قطع نخاعی» به دایره مشمولین بند «ز» ماده (۴۴) به لحاظ آنکه میزان حداقل درصد سهمیه پیش‌بینی شده یعنی ده درصد را افزایش نمی‌دهد، فاقد هر نوع بار مالی است.
۲. در قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران که سال گذشته به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید، به این امر اشاره شد که مواد مربوط به ایثارگران در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، به قوت خود باقی خواهد ماند و در ابلاغ قانون جامع ایثارگران لحاظ خواهد شد. لذا تا پایان قانون برنامه، مفاد بند «ز» ماده (۴۴) قانون مزبور ملاک عمل دستگاهها خواهد بود و پس از آن ماده (۷۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران که درخصوص موضوع جذب اعضای هیئت علمی است، قابل استناد می‌باشد که البته هر دو قانون در یک راستا بوده و ناسخ و منسوخ نمی‌باشند.

ایرادات و نقاط ابهام طرح

۱. نکته قابل تأمل آنکه براساس چه استدلالی صرفاً همسران جانبازان قطع نخاعی مشمول امتیازات این طرح قرار گرفته‌اند. به‌عنوان مثال چرا همسران جانبازان شیمیایی و اعصاب و روان و یا همسران جانبازان نابینا در شمول این طرح نمی‌باشند. ضمن آنکه نادیده گرفتن این گروه، اجرای ناقص سیاست‌های کلی نظام در حوزه ایثارگران نیز تلقی خواهد شد.
۲. طرح‌ها و لوایح حوزه ایثارگران باید در چارچوب حمایتی ارائه و تصویب گردد. به‌عبارتی در طرح حاضر اگر قصد طراحان ایجاد تسهیلات حمایتی است؛ در حقیقت با استخدام و فرستاده شدن همسران جانبازان بر سر کار و مسئولیت دیگری غیر از اصلی‌ترین مسئولیت ایشان که همان نگهداری و پرستاری است، این هدف محقق نخواهد شد و صرف اعطای امتیازی برابر، مد نظر خواهد بود.
۳. در بند «۱» تبصره الحاقی به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده‌های شهدا، جانبازان ازکارافتاده، اسرا و مفقودالانتهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و... مصوب ۱۳۷۵/۹/۷ تصریح گردیده است که ازدواج همسران شهدا موجب قطع حقوق و دریافتی‌های موضوع تبصره نخواهد بود. علی‌الاصول این امتیاز نیز شامل آنان می‌شود در این حالت ضرورت دارد جامعه هدف اولویت‌بندی شود.
۴. در بند «ز» ماده (۴۴) در احصای جامعه هدف از جانبازان بالای ۲۵ درصد و آزادگان بالای سه سال اسارت نام برده شده است. انشای قانون بدین شکل سبب محل تفاسیر متعدد شده تا خود درصدهای مزبور از دریافت تسهیلات در برخی مواقع محروم بمانند. مقتضی است برای رفع چنین مشکلی عبارات جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر و آزادگان دارای سه سال سابقه اسارات و بیشتر جایگزین موارد فوق گردند.
۵. همچنین درخصوص طرح حاضر نیز بسیاری از دستگاه‌های اجرایی در عملیاتی‌سازی قوانین مصوب در موارد گوناگون تفاسیر به رأی مختلفی می‌نمایند که عملاً ضمانت اجرای آن را از میان برمی‌دارند. یکی از این موارد قید «و همسران شهدا و جانبازان قطع نخاعی» می‌باشد. برخی دستگاه‌ها واژه «همسران» را صرفاً به شهدا ارجاع داده و از تعمیم آن به جانبازان بنابر دلایلی چون وجود بار مالی و اداری، استتکاف می‌ورزند. مقتضی است برای رفع تفاسیر مختلف احتمالی عبارت «و همسران شهدا و همسران جانبازان ...» به‌جای عبارت پیشنهادی جایگزین گردد. قابل ذکر است قانونگذار محترم در خود بند «ز» آنجا که قصد داشته این امتیاز را به فرزندان ایثارگران تعمیم دهد، هرکدام را به‌صورت جداگانه قید نموده است.

جمع‌بندی

طرح اصلاح بند «ز» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه که به‌منظور رفع برخی نواقص و آثار تبعیض‌آمیز نسبت به برخی گروه‌های جامعه ایثارگری کشور ارائه شده است، در راستای تطبیق هرچه بیشتر با سیاست‌های کلی نظام ارزیابی شده و فاقد هرگونه ایراد بار مالی موضوع اصل هفتادوپنجم قانون اساسی می‌باشد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد طرح حاضر با رفع ایرادات و لحاظ نمودن پیشنهادهای فوق‌الذکر، به نحو ذیل تصویب شود:

«دانشگاه‌ها و مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مکلفند حداقل ده درصد اعضای هیئت علمی مورد نیاز خود را از بین جامعه ایثارگران شامل رزمندگان با بیش از ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر، آزادگان با سه سال اسارت و بیشتر، فرزندان جانبازان ۵۰ درصد و بالاتر با لحاظ اولویت درصد جانبازی و سابقه حضور داوطلبانه در جبهه، فرزندان شهدا و فرزندان آزادگان با سه سال اسارت و بیشتر و همسران شهدا و همسران جانبازان ۷۰ درصد و بالاتر که دارای مدرک دکترای تخصصی مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند».